

dir, temàtic: èpica masculina en domini d'Oil, feminitat cortesa en terres d'Oc.

En francès el sentit, i en el fons, la forma, són monòtons, car l'ús verbal (no adj.-part.) *eschavir* és un hapax (c. 1190), i la definició que hom li ha atribuït «façonner qch. en artiste» no està ben comprovada pel context, i exhala forta ferum pseudo-etimològitzant. Seria un cas únic, en tots els exemples que apleguen Godefroy, Tobler-Lommatzsch i el *FEW*; no n'hi ha un sol que contingui al·lusió artística o plàstica, i quasi res que no es referixi al cos del cavaller bel·licós. Potser hi ha una excepció en la forma del mot, car en el manuscrit del *Roland* es llegeix *escheuuid* amb *uu*, que s'interpreta en principi com a *w* o sigui *u* i no pas *v* com en tota la resta dels textos i grafies. ¿Cal pendre això com una prova ferma de forma divergent? O tenim una *u* de massa en el còdex? (la combinació *ui* es presta a diplografia). L'autoritat del còdex bàsic de Thurold és gran, no podem recusar aquesta divergència, doncs, si bé tampoc no ens podem refiar que sigui real.

El cas és, de tota manera, que una *-f-* occitana (*b* gascona) no és el mateix que una *v* francesa, ni en constitueix paral·lel en fonètica normal; la *-b-* de l'Aigar, en canvi, manca de tot valor probatori, essent d'un sol text, un text d'imitació francesa transposada a fonètica occitana: oc. ant. *cabir/caber* és l'equivalència del fr. ant. *chevir, escabin* la del fr. *eschevin, saber* la de *savoir*, etc., etc.: doncs, aquest home de frontera (occità o francoprov. pseudo-occità) simplement transposa el fr. ant. *eschevir* dels seus models èpics, a forma oc., que de cap manera podem pendre com a guia.

El problema etimològic va anar a parar a un «im-passe» des de Diez. Aquest va postular un germànic antic *SKAFJAN 'formar', i M-Lübke encara ho manté oblidant-se tranquil·lament de posar-li asterisc; mot de seductors aires arcaics i germànics, però no ha existit mai tal forma. La cosa és una badada o distracció greu, en M-Lübke, que havia de saber que la família germànica al·ludida té *-p-* i no pas *-f-*; potser per això aqueixa rebordona entelèquia la qualifica d'alt-alemany ant., llengua on les *p* germàniques sofreixen la segona mutació consonàntica i passen a *pf* o, en certes condicions de posició interna, a *-ff-*, o bé també *pf* (darrere algun tipus de vocal hi pot haver fins i tot *-f-* senzilla, però no darrere una *a* breu); d'altra banda l'alt-alemany no és la llengua que ha fornit l'element germànic de les llengües romàniques: són si de cas els dialectes del baix-alemany, lato sensu (neerlandès, saxó antic, etc.), als quals pertanyia el francès; és més, si deixem a part el longobard i potser el sueu (que han donat elements a l'italià, i aquest poca cosa al gallec), podem dir que l'alt-alemany no ha fornit mots romànics en absolut (llevat d'algun dialectalisme patuès de Lorena, Vosges o Suïssa).

Reparem encara que el sentit d'aquesta arrel en germànic antic no es presta, de prop (ni de lluny), a explicar el del mot francès i occità. Aquesta arrel, que en totes les llengües germàniques (fora de l'alt-alemany) té la forma *SKAP-*, hem de creure que seria *SKAPŌN*

en francès, car la forma real de l'a-al. antic és *scaffōn* (i alguns cops *scaffan*, mai *-en*), i el sentit en les diverses formes de germànic antic és vague, simplement 'fer, obrar, ordenar, arreglar', cf. encara esc. ant. *skap* 'condició', 'fat', en les altres llengües germàniques antigues (incloent-hi el derivatiu i secundari gòt. *gaskapjan*) és 'crear', ags. *gesceap* 'creació, criatura', 'decret, destí'.

L'etimologia de Diez i de Meyer-Lübke va quedar refutada insalvablement per Gamillscheg, *Romania Germ.* 1, 283, que va dir coses semblants a aquestes. Els esforços de Wartburg, *FEW* xvii, 95, i d'Antoine Thomas (*Nouveaux Essais d. Ph. F.*, 362), per salvar-la en una forma o altra van fracassar; d'altra banda la que proposa Gamillscheg per salvar el germanisme del mot —partir d'un **skabjan* paral·lel a l'al. *schaben* 'pelar', angl. *shave* 'afaitar'— sembla semànticament insostenible. El mateix Wartburg cura de refutar la de Gamillscheg i el subterfugi de Thomas, que es resignava a l'a-al. antic (impossible geogràficament). Però el substitut que combina penosament Walther von Wartburg no és pas millor.

Suposa W. v. W. que tanmateix es partiria d'una base amb *-p-* fràncica, a la qual atribueix la forma *SKAPJAN. Ja la forma d'això em sembla dubtosa: ací no ha tingut la guia de Frings ni de cap germanista, i sospito que li haurien dit que és més probable que fos *SKAPPJAN ja amb geminació, cf. la *pf* de l'alt-al. mj. *scheppen*, i la *pp* de l'ags. *sciëppan*, del frisó ant. *skeppa*, del b-al. ant. *gisceppian*, i una *-pp-* doble no podria explicar ni la *-v-* francesa ni la *-f-* occitana, és clar. Però deixem de banda aquest detall de forma. ¿Com s'explicaria el significat francès i occità real, puix que el sentit en germànic antic és tan vagament 'fer', 'crear', 'ordenar'? És que seria una creació d'artista: «des idealen Körperwuchses durch die Ritterkultur!» Kultur! No sé què és aquesta cultura cavalleresca, dels combatents del *Roland*, *Gaimar*, *Floovant*, *Prise de Cordres*, etc. ¿Mandobles, espasades colossals que tallen un home del cap a l'entrecuix i esbotzen encara l'esquena del cavall?

Però el mateix Wartburg no sembla haver emprès seriosament aquesta acció de salvament, car ni ha intentat la més vaga insinuació per explicar la *-f-* occitana [ni la *-w-* del *Roland*, absolutament inconciliables amb una *-p-* etimològica]. Sembla que s'ha d'abandonar definitivament la idea de connectar amb aquesta arrel germànica. Passat que hi hagués un encreuament amb un altre mot, fent cas de la *-y-* incerta del *Roland*. Potser amb els representants de SKIUHJAN 'esquivar?', cf. fr. ant. *eschuir* 'evitar', *eschiwir* en algunes cançons de gesta, anglonormand *eschivre* (> angl. *eschew*). Bé, però, i la *-f-* occitana? Si no és que imaginem que la combinació *-UHJ-* amb el seu element sord intermediari *-H-* pogué ensordir tota la combinació.

Però temo que això són fantasies apriorístiques. Que ens ho ensenyi el mateix *FEW*. A penes si en el llarg article SKIUHJAN entremig de 60 o 70 cites n'hi ha més d'un parell amb *-f-*: Bruis *esquiffar* (però significa «effacer», etimologia acceptable?), rodanès *esquifā*